

Tussenevaluatie Scholenconvenant Veilig in School Amsterdam-West

Amsterdam, 2 april 1996

Myrte van Lonkhuijsen
Bram van Dijk

Tussenevaluatie Scholenconvenant Veilig in School Amsterdam-West

Amsterdam, 2 april 1996

Myrte van Lonkhuijsen
Bram van Dijk

Tussenevaluatie Scholenconvenant Veilig in School Amsterdam-West

Amsterdam, 2 april 1996

Myrte van Lonkhuijsen
Bram van Dijk

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Evaluatie	5
1.2	Leeswijzer	6
2	Conclusies en aanbevelingen	7
2.1	Activiteiten in het kader van het convenant	7
2.2	Voorlopig oordeel over de inhoud van het convenant	8
2.3	Mogelijkheden om resultaten vast te stellen	9
2.4	Aanbevelingen	10
3	De ervaringen van scholen	11
3.1	Aanstelling contact/vertrouwenspersonen	11
3.2	Schoolveiligheids- en zorgplan	11
3.3	Schoolregels	12
3.4	Schorsing/verwijdering	13
3.5	Melding bij overtredingen	14
3.6	Contacten met politie	15
3.7	Bestrijding van wapenbezit	15
3.8	Algemene ervaringen convenant	16
3.9	Behoeftte aan ondersteuning	17
4	De activiteiten van de andere betrokken partijen	19
4.1	De politie	19
4.2	Leerplichtambtenaren	20
4.3	Andere betrokkenen	21
5	Mogelijkheden voor vaststellen van de resultaten	23
5.1	Huidige stand van zaken registratie	23
5.2	Mogelijkheden voor registratie/onderzoek binnen scholen	23
5.3	Mogelijkheden bij politie en leerplichtambtenaren	24

1 Inleiding

Op 31 mei 1995 is in Amsterdam-West het scholenconvenant Veilig in School ondertekend. Aanleiding was een aantal incidenten op scholen en de toename van onder andere wapenbezit onder leerlingen. De formulering van het convenant is voorbereid door een groep bestaande uit een vertegenwoordiger van het tienerteam (politiedistrict 6), vertegenwoordigers van de centrale stad (SEC en ABJZ), de projectcoördinator Jeugd van de politie en een vertegenwoordiger van het stadsdeel Slotervaart. Ondertekenaars waren alle scholen voor voortgezet onderwijs binnen politiedistrict 6, contactpersonen van de politiewijkteams in het district, het Openbaar Ministerie en de vier betrokken stadsdelen, te weten De Baarsjes, Geuzenveld/Slotermeer, Osdorp en Slotervaart/Overtoomse Veld.

In het convenant nemen alle betrokken partijen verplichtingen op zich om een aantal zaken te realiseren die als essentieel beschouwd worden voor het vergroten van veiligheid in scholen. Een formele (overleg)structuur is niet ingesteld. Er vindt dus geen structureel overleg plaats tussen de convenantpartners.

1.1 Evaluatie

In het convenant is ook vastgelegd dat een evaluatie plaats zou vinden om een beslissing te kunnen nemen over de voortzetting van de samenwerking, zoals die in het convenant is vastgelegd.

Door de centrale overheid is voorgesteld om de evaluatie in 2 onderdelen te splitsen.

- 1 Een tussenevaluatie, waarbij een eenvoudige inventarisatie van de stand van zaken wordt gemaakt en wordt nagegaan welke knelpunten zich eventueel voordoen.
- 2 Een eindevaluatie waarin de resultaten van het convenant centraal zullen staan.

Voor de tussenevaluatie zijn drie doelstellingen geformuleerd:

- 1 Het in beeld brengen van de activiteiten die in het kader van het convenant zijn ondernomen sinds ondertekening tot heden en de eventuele knelpunten die zich hebben voorgedaan.
- 2 Het onderzoeken van de mogelijkheden om bij de eindevaluatie vast te kunnen stellen wat de resultaten (in termen van vermindering van overlast, vandalisme en crimineel gedrag en het bevorderen van een veilig klimaat) zijn van de inspanningen die in het kader van het convenant ondernomen zijn.
- 3 Het bepalen van een voorlopig¹ oordeel over de inhoud van het convenant.

Uitgaande van de geformuleerde doelstellingen zijn interviews gehouden met de convenantpartners. Deze interviews zijn deels telefonisch en deels mondeling gehouden. De gesprekspartners waren de contactpersonen van 16 van de 17 betrokken scholen², drie betrokkenen van de politie

Noot 1 We spreken hier van een voorlopig oordeel; omdat het convenant pas op grond van de eindevaluatie in zijn totaliteit op zijn waarde kan worden geschat.

Noot 2 In de loop van het onderzoek is het bij een van de scholen ondanks herhaalde pogingen niet gelukt de contactpersoon te bereiken.

(district 6), de leerplichtambtenaren van de vier stadsdelen, en vertegenwoordigers van bureau Halt en het Openbaar Ministerie.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt begonnen met de conclusies en aanbevelingen. Dit om snel kennis te kunnen nemen van de belangrijkste uitkomsten van de tussenevaluatie.

In hoofdstuk 3 wordt uitgebreid ingegaan op de wijze waarop de in het convenant genoemde actiepunten door scholen zijn uitgevoerd.

Hoofdstuk 4 bevat een weergave van de uitvoering door de overige betrokken partijen, te weten politie, leerplichtambtenaren, Openbaar Ministerie, Halt, de centrale stad en de stadsdelen.

In hoofdstuk 5 tenslotte worden de mogelijkheden verkend om bij de eind-evaluatie de resultaten van het convenant vast te stellen.

2 Conclusies en aanbevelingen

Uit de voor deze tussenevaluatie gehouden inventarisatie onder direct betrokkenen blijkt dat het scholenconvenant zeker waarde heeft. Vrijwel alle betrokkenen geven aan dat onder andere op basis van het convenant het aantal meldingen door scholen van crimineel gedrag bij jongeren toeneemt en dat het taboe op het erkennen van onveiligheid binnen scholen langzaam doorbroken wordt.

In dit hoofdstuk wordt eerst nader ingegaan op de drie doelstellingen die centraal stonden bij deze tussenevaluatie. Tenslotte worden aanbevelingen voor de voortgang van het scholenconvenant West geformuleerd.

2.1 Activiteiten in het kader van het convenant

Alle betrokken partijen hebben in meer of mindere mate de in het convenant genoemde activiteiten ontplooid. Het zwaartepunt in de gemaakte afspraken ligt bij de *scholen*; de meeste genoemde activiteiten moeten door of ten minste in samenwerking met scholen worden uitgevoerd.

Op alle scholen zijn contactpersonen aangesteld, die als aanspreekpunt binnen en buiten de school fungeren op het gebied van veiligheid. Ook zijn op vrijwel alle scholen vertrouwenspersonen aangewezen, soms formeel soms informeel.

Scholen zijn volgens alle betrokkenen duidelijk vaker crimineel gedrag van leerlingen gaan melden. Dit is volgens de meeste betrokkenen het belangrijkste gevolg van het convenant. Ook geven de meeste scholen aan dat het optreden van de politie na een melding over het algemeen snel en adequaat is.

Alle scholen hadden al schoolregels, die in een aantal gevallen aangepast zijn op grond van het convenant. Een aantal scholen heeft echter bezwaren tegen het opnemen van een verbod op discriminatie, vandalisme en (seksuele) intimidatie. Men geeft de voorkeur aan positief geformuleerde schoolregels, om te voorkomen dat de nadruk ligt op verboden en de mogelijkheid dat leerlingen criminele activiteiten ontplooiën.

Voorts wordt door scholen getracht leerlingen waar mogelijk op school te handhaven. Wanneer dit onmogelijk blijkt te zijn dan wordt meer dan voorheen geprobeerd een andere dagbesteding (school of dagopvang) voor die leerling te vinden. Overigens is dit niet alleen een gevolg van het convenant, maar ook van de aangescherpte leerplichtwet.

Een activiteit die duidelijk minder aandacht heeft gekregen is het opstellen van zorg- en veiligheidsplannen voor de school. Een minderheid van de betrokken scholen heeft hieraan voldaan of is hiermee bezig.

Eveneens een minderheid van de scholen heeft prioriteit gegeven aan het terugdringen van het wapenbezit bij leerlingen. Een deel van de scholen geeft hiervoor als reden dat bij voorgaande controles het probleem binnen de school gering bleek te zijn. Een ander deel geeft als reden men naar ouders en leerlingen niet de indruk wil wekken dat de school een onveilige plaats is.

Ook bij de *politie* zijn contactpersonen aangewezen per school. Bij melding van crimineel gedrag wordt prioriteit gegeven aan een snelle interventie.

Ook betreft de politie de betreffende school waar mogelijk bij de afhandeling van de melding.

Het in het convenant vastgelegde voornemen om voorlichting en advies

binnen scholen te geven is bij een minderheid van de scholen uitgevoerd. Deels is dit te wijten aan tijdgebrek bij de politie, en deels aan terughoudendheid bij de scholen over het binnenhalen van de politie als het gaat om voorlichting aan ouders en leerlingen.

Het *Openbaar Ministerie* heeft het afgelopen jaar niet de toegezegde prioriteit hoeven geven aan een snelle afhandeling van zaken in het kader van het convenant, omdat er de afgelopen periode geen lange wachttijden waren.

Ten aanzien van de *leerplichtambtenaren*, die als contactpersoon namens de stadsdelen zijn aangewezen, zijn in het convenant geen specifieke taken geformuleerd. De samenwerking met scholen als het gaat om leerlingen die niet meer op school te handhaven zijn loopt volgens alle betrokkenen naar wens.

Er doet zich een aantal knelpunten voor bij de realisering van de afspraken:

- Het belangrijkste knelpunt is dat scholen nog steeds terughoudend zijn in het naar buiten brengen van problemen op het gebied van veiligheid. De angst voor stigmatisering van de school is groot. Dit leidt ertoe dat men terughoudend is ten aanzien van het toelaten van politie binnen de school en de mogelijkheid van samenwerking met andere scholen.
- Bovengenoemde terughoudendheid speelt ook een rol bij het formuleren en naar ouders en leerlingen overdragen van schoolregels. Veel scholen geven de voorkeur aan het beschrijven van gewenst gedrag in plaats van het definiëren van ongewenste activiteiten.
- Het overplaatsen van leerlingen als ze van school verwijderd moeten worden levert regelmatig problemen op. De meeste scholen zijn zeer terughoudend in het opnemen van problematische leerlingen, zeker als er incidenten met messen hebben plaatsgevonden.
- De definitie van met name steekwapens is onduidelijk of ontoereikend. Ook de wet geeft hierop geen afdoende antwoord, omdat bijvoorbeeld broodmessen niet tot de verboden wapens behoren maar meegenomen naar school wel een bedreiging kunnen vormen.
- Leerlingen nemen soms wapens mee naar school om zich te verdedigen (zoals meisjes die busjes traangas bij zich dragen). Ondanks deze invoelbare reden blijft in dit soort gevallen sprake van verboden wapenbezit.
- De informatie door de politie aan scholen over het vervolg op een melding laat soms (te) lang op zich wachten.

Voor de voortzetting van het convenant vormen plannen binnen de politie een ernstige bedreiging. De nu geformuleerde plannen betekenen dat er in het geheel geen vaste contactpersonen voor scholen kunnen worden aangesteld, omdat een team als het tienerteam elk half jaar (of elke 9 maanden) van samenstelling zou moeten wisselen. Bovendien zouden in de nieuwe vorm de politiefunctionarissen ook de gewone wisseldiensten moeten draaien, wat de bereikbaarheid niet ten goede zou komen.

2.2 Voorlopig oordeel over de inhoud van het convenant

Het oordeel over het convenant als geheel is hoofdzakelijk positief. Volgens vrijwel alle betrokkenen vormt het scholenconvenant een bijdrage aan het vergroten van de veiligheid in scholen.

Er zijn geen suggesties gedaan voor andere formuleringen of weglaten van afspraken in het convenant. De enige afspraak waar duidelijke problemen mee zijn is in de definitieve tekst van het convenant niet meer opgenomen.

Het gaat hier om de afspraak ouders een document te laten ondertekenen waarin zij kennis nemen van de acties die de school zal ondernemen bij eventueel crimineel gedrag van hun kinderen. Deze tekst is op grond van eerdere bezwaren al komen te vervallen.

Ook is er weinig behoefte aan verdere uitbreiding van contacten of structureel overleg. Het ontbreken van dergelijke tijdrovende overleg-situaties wordt juist genoemd als pluspunt van het convenant.

Wel is een aantal knelpunten genoemd die op grond van het huidige convenant niet kunnen worden aangepakt. Dit zijn met name:

- Overlast door jongeren van buiten de school. In de huidige opzet van zowel de interne schoolregels als van het convenant hebben scholen geen goede instrumenten in handen om hiertegen op te treden.
- Wat betreft het aanpakken van bovengenoemde overlast zijn de ervaringen van de meeste scholen met de stadsdelen niet bemoedigend. Men geeft aan dat de stadsdelen weinig initiatieven nemen en dat concrete activiteiten erg lang op zich laten wachten.
- De informatieverstrekking bij overplaatsing van leerlingen laat nogal eens te wensen over, waardoor scholen niet goed op de hoogte zijn van de (minder positieve) achtergronden van leerlingen die zij overnemen van andere scholen.
- Er ontbreekt een duidelijke en afdoende definitie van met name verboden steekwapens. Dit is overigens een probleem dat stoelt op de wettekst zelf, en dus niet zonder meer in het kader van het convenant op te lossen is.

Opvallend is tenslotte dat de uitbreiding van de inzet van Bureau Halt naar verboden wapenbezit (toch een van de vernieuwende aspecten van het scholenconvenant) niet expliciet in het convenant is opgenomen. Deze vorm van alternatieve straf is door geen van de scholen spontaan genoemd; dit punt lijkt betrekkelijk onbekend te zijn. Mogelijk kan bij een volgende versie van het convenant deze afspraak wel opgenomen worden zodat de uitbreiding van de mogelijkheden voor alle betrokken partijen duidelijk is.

2.3 Mogelijkheden om resultaten vast te stellen

De tweede doelstelling van de tussenevaluatie heeft betrekking op de mogelijkheden om de resultaten van het convenant vast te stellen. Uit deze tussenevaluatie wordt duidelijk dat de huidige registratie van overlast, vandalisme en crimineel gedrag zeker bij scholen mondjesmaat is. Er zal bij een eventuele eindevaluatie dus niet teruggegrepen kunnen worden op eerder verzamelde gegevens, want die zijn er nauwelijks. Ook leerplichtambtenaren registreren slechts met mate. Veel informatie is opgeslagen in dossiers van individuele leerlingen.

De politie registreert meldingen van scholen wel, maar maakt daarbij slechts een grof onderscheid tussen de verschillende delicten. Waarschijnlijk kunnen aantallen meldingen wel (anoniem) per school geleverd worden.

Er is wel sprake van bereidheid tot meewerken aan eventuele registratie. Ook het verzamelen van informatie bij leerlingen en medewerkers van scholen is in principe mogelijk. Daarbij moet wel gezorgd worden dat de vraagstelling niet de indruk wekt dat de scholen onveilig zijn. Men hecht sterk aan de invalshoek dat criminaliteit en onveiligheid uitzondering op de (school)regel zijn waarbij men wil nagaan in hoeverre deze aanname klopt. Al met al moet voor een optimale samenwerking met scholen rekening gehouden worden met een aantal aspecten:

- Directies moeten tijdig benaderd worden met het verzoek om medewerking. Een termijn van 2 tot 3 maanden voorafgaand aan het

- onderzoek wordt door de contactpersonen genoemd.
- Er moeten garanties gegeven worden voor de anonimiteit van zowel afzonderlijke leerlingen als scholen. Dit betreft dan de weergave van de gegevens (niet per school) en de verspreiding van de rapportage.
  - Er moeten duidelijke en concrete doelstellingen geformuleerd worden. Het moet duidelijk zijn wat er met de resultaten gedaan zal worden; informatie verzamelen om de informatie vormt voor medewerkers en leerlingen een overbodige belasting.
  - Waar nodig zullen scholen ondersteund moeten worden met het opzetten en bijhouden van een incidentregistratie.
  - Voor evaluatie onder leerlingen moeten scholen tijdig benaderd worden zodat eventuele activiteiten ingepast kunnen worden in de lessen.
- De nadruk op anonimiteit zal ook moeten gelden voor de gegevens die afkomstig zijn van leerplichtambtenaren en politieteams.

2.4 Aanbevelingen

Op grond van deze tussenevaluatie kan worden geconstateerd dat door invoering van het convenant een eerste belangrijke stap gezet is op weg naar een veiliger klimaat op scholen. Scholen zijn vaker incidenten aan de politie gaan melden en de contacten daarover met de politie verlopen over het algemeen goed. De angst bij scholen dat het aan de orde stellen van onveiligheid het imago schaadt is daarmee afgenomen maar zeker nog niet weggenomen.

Uit de in 2.1 genoemde knelpunten blijkt duidelijk dat ten aanzien van ondermeer het stellen van gedragsregels en wapenbezit van leerlingen verdere stappen ondernomen moeten worden. Wij bevelen dan ook aan dat in een gezamenlijk overleg met scholen wordt besproken op welke wijze deze stappen gezet kunnen worden en welke vorm van ondersteuning scholen daarbij wenselijk achten.

Voor de voortzetting van het convenant is voorts van belang dat bij de politie vaste contactpersonen voor de scholen blijven functioneren. Dit betekent dat de huidige ontwikkelingen binnen de politie de voortgang van het convenant direct bedreigen. Als de bezetting van het tienerteam vanaf 1 augustus 1996 inderdaad regelmatig (eens per half jaar of 9 maanden) gaat wisselen is te verwachten dat de contacten met scholen zullen verminderen. Scholen zullen weer minder snel incidenten gaan melden. Hiermee zou de winst die het convenant tot nu toe heeft opgeleverd verloren gaan.

Op basis van deze tussenevaluatie lijkt het niet wenselijk om de structuur rond het convenant te verzwaren. Juist de directe lijnen tussen politie en scholen worden gewaardeerd, evenals het ontbreken van (weer een) extra overleg. Bovendien is de angst voor stigmatisering bij de scholen nog zo sterk dat scholen terughoudend zijn met het aangaan van openlijk overleg of samenwerking op het gebied van veiligheid. Dergelijke samenwerking zal wellicht op termijn wel mogelijk worden.

Tenslotte moet bezien worden in hoeverre de stadsdelen en de politie een rol kunnen spelen in het verminderen van de overlast door rondhangende jongeren in de directe omgeving van de scholen. Hiertoe is een actievere houding van de stadsdelen ten aanzien van deze problematiek noodzakelijk.

3 De ervaringen van scholen

In het convenant wordt een aantal actiepunten voor scholen genoemd. In de interviews is gevraagd in hoeverre deze actiepunten uitgevoerd zijn en hoe de ervaringen hiermee waren. In dit hoofdstuk worden per actiepunt de stand van zaken en de knelpunten bij de uitvoering beschreven.

3.1 Aanstelling contact/vertrouwenspersonen

Alle betrokken scholen in Amsterdam-West hebben een contactpersoon op het gebied van veiligheid aangesteld. Deze functie wordt bij alle scholen vervuld door de directeur of een van de (con)rectoren. De precieze invulling van deze taak wisselt, en is mede afhankelijk van de omvang van de school of vestiging. Over het algemeen is de contactpersoon degene die bij (relatief) ernstige incidenten de politie inschakelt en zorgt voor de afhandeling van het incident.

Bij vertrouwenspersonen binnen de scholen is het beeld diverser. Bij met name scholen voor speciaal voortgezet onderwijs vervult het schoolmaatschappelijk werk of de spv-er deze functie. Op 1 school zijn alle medewerkers vorig jaar getraind door Circon, en heeft een aantal medewerkers een extra training gekregen gericht op het vervullen van de rol van vertrouwenspersoon. Op twee scholen zijn een mannelijke en een vrouwelijke medewerker aangewezen als vertrouwenspersoon. Op de overige scholen zijn de klasseleraren of afdelingscoördinatoren al dan niet expliciet aangewezen als vertrouwenspersoon voor de leerlingen.

3.2 Schoolveiligheids- en zorgplan

Artikel 4 van het convenant legt vast dat de scholen een veiligheids- en zorgplan (moeten) ontwikkelen conform de ARBO-wet.

In de praktijk is dit door een kleine minderheid van de scholen gedaan, zoals blijkt uit onderstaand overzicht.

Tabel 1 Stand van zaken met betrekking tot veiligheids- en zorgplannen

	aantal scholen
Veiligheids- en zorgplan ontwikkeld	2
Bezig met ontwikkeling veiligheids- en zorgplan	4
Geen activiteiten op dit gebied	4
Onbekend	6

Op 6 scholen is het de contactpersoon niet bekend of gewerkt wordt aan veiligheids- en zorgplannen. Het gaat daarbij vrijwel steeds om gefuseerde scholen, waarbij de planning en uitvoering van de Arbo-regels vanuit de directie gebeurt.

Op 2 van de 4 scholen waar men bezig is met het ontwikkelen van het veiligheidsplan is een externe medewerker van een Arbo-dienst ingeschakeld.

Het opstellen van een veiligheids- en zorgplan wordt door de contactpersonen niet als prioriteit aangeduid. Zeker op grote, gefuseerde scholen

worden dit soort Arbo-eisen centraal geregeld, en is er onder het personeel weinig zicht op de afhandeling ervan. Als knelpunt wordt het ontbreken van een veiligheids- en zorgplan niet genoemd.

3.3 Schoolregels

Alle scholen hebben schoolregels opgesteld. Deze schoolregels bestonden al voor de ondertekening van het convenant. Op 4 scholen zijn de schoolregels aangevuld of verscherpt naar aanleiding van het convenant. Op alle scholen worden deze schoolregels uitgedeeld aan leerlingen en ouders. Met name de mate waarin ouders specifiek op de hoogte worden gesteld verschilt. Bij ongeveer een derde van de scholen krijgen de ouders aparte informatie thuisgestuurd of worden de schoolregels besproken tijdens aanmeldingsgesprekken. Bij de overige scholen zijn de schoolregels opgenomen in het informatieboekje van de school, dat alle leerlingen mee naar huis krijgen.

In onderstaand overzicht is weergegeven in hoeverre in het convenant genoemde actiepunten opgenomen zijn in de informatie naar leerlingen en ouders.

Tabel 2 Actiepunt meegedeeld aan leerlingen en ouders

	aantal scholen		
	wel	niet	onbekend
Mededeling dat vertrouwenspersonen zijn aangesteld	14	2	-
Mededeling dat bij plegen van misdrijf in alle gevallen aangifte of tenminste melding bij de politie wordt gedaan	12	4	-
Mededeling dat ook bij vermoeden van crimineel gedrag contact met politie kan worden opgenomen	7	7	2
Mededeling dat school zich het recht voorbehoudt om kluisjes en dergelijke te openen*	10	1	3

* Op twee scholen zijn geen kluisjes aanwezig.

Bij deze punten uit het convenant is door de scholen een aantal kanttekeningen geplaatst. Zo zijn niet altijd officieel vertrouwenspersonen aangesteld, en worden de contactpersonen zijn niet altijd expliciet in de schoolregels genoemd.

Met name rond het altijd doen van aangifte dan wel melding doen zich haken en ogen voor. Alle contactpersonen geven aan bewust niet altijd aangifte te willen doen. Per situatie en individuele leerling moet worden bekeken in hoeverre aangifte het geëigende middel is. Wel wordt van ernstige incidenten altijd melding gedaan bij de politie. Vermoedens van crimineel gedrag of verdenking van misdrijven worden steeds vaker met de politie besproken nu er meer persoonlijke contacten komen tussen school en politie.

Ook ten aanzien van het opnemen in de schoolregels dat bij vermoeden van crimineel gedrag contact met de politie kan worden opgenomen leven twijfels bij de scholen. Men geeft aan bang te zijn dat er een beeld ontstaat dat binnen de school alle leerlingen in principe crimineel zijn.

De mededeling dat de school de ter beschikking gestelde kluisjes en

dergelijke kan openen is niet altijd in de schoolregels vermeld, maar bij alle scholen heeft ten minste de directie dit recht. Door een aantal scholen wordt aangegeven dat men dit recht beperkt tot medewerkers van de school zelf. Zeker als het om een algemene controle zou gaan zou men het openen van kluisjes op initiatief van de politie als een inbreuk in de privacy van de school ervaren. Het openen van kluisjes door de politie als er een concreet vermoeden rond een leerling bestaat stuit op veel minder weerstand.

Naast bovenstaande afspraken wordt in het convenant een aantal schoolregels opgenoemd. Uit onderstaand overzicht blijkt in hoeverre deze schoolregels daadwerkelijk geformuleerd zijn.

Tabel 3 Opname van actiepunten in schoolregels

	aantal scholen		
	wel	niet	onbekend
Verbod op vandalisme	9	5	2
Verbod op (seksuele) intimidatie	8	6	2
Verbod op discriminatie	6	9	1

Het verbod op (seksuele) intimidatie wordt bij 6 scholen niet zo expliciet in de schoolregels vermeld. Wel wordt een omschrijving gegeven van gewenst gedrag, in de trant van 'men dient respectvol met elkaar om te gaan'. Ook over een verbod op vandalisme wordt iets dergelijks opgemerkt.

Het verbod op discriminatie is bij een aantal scholen een omstreden punt. De meeste scholen die dit niet als schoolregel hebben opgenomen geven aan dat discriminatie dusdanig vanzelfsprekend niet kan dat het alleen al het opnemen ervan als verbod bijna een blamage is.

Bij 5 scholen wordt in een aantal lessen (bijvoorbeeld de brugklassen) wel expliciet aandacht besteed aan de onwenselijkheid van discriminatie en seksuele intimidatie.

Knelpunten

- Een van de contactpersonen geeft aan dat er bewust binnen de school voor gekozen is om zaken die bij de wet verboden zijn niet nogmaals te noemen. Ook wordt genoemd dat een opsomming van verboden niet gewenst is, omdat er altijd leerlingen zullen zijn die op zoek gaan naar de lacunes in de lijst.
- Er wordt opgemerkt dat het formuleren van schoolregels een probleem is. Zeker wanneer men wil voorkomen dat een lange lijst van verboden ontstaat.

3.4 Schorsing/verwijdering

In het convenant is als regel opgenomen dat scholen zich tot het uiterste moeten inspannen om te voorkomen dat leerlingen van school verwijderd worden. Als dit toch nodig blijkt te zijn moet men al het mogelijke doen om de betreffende leerling door te plaatsen naar een andere school.

Alle scholen geven aan dit inderdaad zo uit te voeren. De aanleiding hiervoor is echter vooral de nieuwe leerplichtwet, waar deze zo genoemde inspanningsverplichting ook in is opgenomen. De leerplichtambtenaren worden genoemd als belangrijke bemiddelaars in het vinden van een andere school, evenals het sinds kort bestaande Schakelpunt West.

Veel scholen geven aan al voor het convenant zeer terughoudend geweest

te zijn met verwijdering van leerlingen.

Door 2 scholen is aangegeven dat het beleid leerlingen binnen de school te houden leidt tot minder overlast van leerlingen buiten de school. Ook projecten om spijbelen tegen te gaan hebben hierop een positieve invloed.

Knelpunten

- Het is soms moeilijk leerlingen met een slechte reputatie te herplaatsen omdat andere scholen deze leerlingen ook liever niet op willen nemen. Door 3 contactpersonen wordt expliciet genoemd dat gewerkt wordt met een systeem van geven en nemen, men 'ruilt' problematische leerlingen met andere scholen.
- Scholen voor speciaal onderwijs hebben nog extra problemen met doorplaatsen, omdat zij minder mogelijkheden hebben. Doorplaatsing houdt dan vaak een ander schooltype in (van LOM naar ZMOK bijvoorbeeld). Bovendien moeten ouders vaak overtuigd worden van de noodzaak tot een school met zwaardere hulpverlening.
- De informatie van andere scholen bij het doorverwijzen van leerlingen laat nog wel eens te wensen over. Men bedekt dan de slechte ervaringen met die leerlingen. Dat werkt nadelig voor de opnemende school.
- De in de leerplichtwet geformuleerde inspanningsverplichting van 8 weken voordat een leerlingen van school verwijderd kan worden, is soms een forse belasting voor scholen. Ook na ernstige incidenten waarbij sprake is van een slachtoffer binnen de school (na bijvoorbeeld een mishandeling of steekpartij) moet de dader nog 8 weken op school blijven, wat door leraren maar zeker ook voor een eventueel slachtoffer en diens ouders als bedreigend ervaren kan worden.

3.5 Melding bij overtredingen

Alle scholen doen bij ernstige incidenten melding bij de politie. Nadrukkelijk wordt gesteld dat niet altijd aangifte gedaan wordt; dit wordt in bepaalde gevallen ervaren als te zware maatregel. Belangrijk is volgens de scholen dat per leerling een inschatting gemaakt wordt van de beste aanpak. Daarnaast wordt door de contactpersonen genoemd dat lang niet alle incidenten binnen de school gemeld zullen worden. Leraren maken individueel een beslissing over het al dan niet binnen de school melden van incidenten, en iedere leraar zal hierin eigen normen en waarden hanteren. Dat betekent dat de ene leraar een poging tot diefstal door bijvoorbeeld een brugklasser zelf zal afhandelen en een andere hiervan melding zal doen bij de contactpersoon. In onderling overleg wordt vervolgens besloten of ook melding bij de politie gedaan zal worden. Kortom, er is geen standaard meldingsbeleid binnen scholen.

Verreweg de meeste contactpersonen geven aan sinds de afsluiting van het scholenconvenant beduidend vaker melding te doen. Doorslaggevend hierbij is dat er een contactpersoon is bij de politie, waardoor scholen direct contact op kunnen nemen. Ook doet men gaandeweg de ervaring op dat de politie de school serieus neemt en snel reageert. Door 4 scholen wordt verder als belangrijke reden om vaker te melden genoemd dat de politie (en met name het tienerteam) 'op maat' reageert, en niet alleen formele straffen uitdeelt. Dat betekent dat niet altijd een standaard justitiële afhandeling hoeft te volgen op een incident, maar dat gekeken wordt naar de situatie van de dader.

Een school noemde als positief aspect dat het tienerteam na een melding van bijvoorbeeld mishandeling door medeleerlingen de ouders soms ook zelf benadert om het belang van aangifte te bespreken.

Knelpunten

- Door 4 scholen is genoemd dat met name informatie over het vervolg op een melding soms (te) lang op zich laat wachten. Men voegt hier over het algemeen aan toe dat de politie het natuurlijk ook druk heeft, en dat sommige zaken nu eenmaal lang duren. Toch wordt een snelle terugkoppeling na een melding zeer op prijs gesteld.
- Een school is teleurgesteld in de contacten met de politie. Men heeft de ervaring dat de politie na een melding niet snel genoeg ter plekke is, en de situatie niet zwaar genoeg afhandelt.

3.6 Contacten met politie

Op 1 school na zijn de ervaringen (zeer) positief. Gaandeweg merkt men dat inschakelen van de politie niet per definitie inhoudt dat er een justitiële afhandeling volgt. Dit vergroot de bereidheid tot samenwerking met de politie bij scholen, maar ook bij ouders.

Een aantal (5) scholen geeft aan vragen op het gebied van veiligheid te stellen als de contactpersoon van de politie op school is in het kader van een incident. Bij een school komt de contactpersoon ook redelijk regelmatig langs zonder dat sprake is van een incident. Bij die gelegenheid worden vermoedens rond leerlingen en vragen van de school besproken.

Op 1 school komt de politie met grote regelmaat omdat daar een project in samenwerking met politie en GVB loopt. De contactpersoon van deze school merkte op dat er meer behoefte aan formeel overleg zou zijn als dit project er niet (meer) zou zijn. Door andere contactpersonen een dergelijke behoefte wordt niet genoemd.

Voorlichting aan leerlingen en/of ouders is door de politie op 4 van de 16 scholen gegeven. Men heeft vooral behoefte aan feitelijke en lichtelijk afschrikwekkende voorlichting: als je dit uitspookt, dan gebeurt er dit, en dan wordt je zo gestraft. Drie van de scholen zijn tevreden over de rol van de politie hierbij; de andere school gaf aan de informatie te voorzichtig en te algemeen te vinden.

Een school heeft het aanbod van de politie om binnen de school voorlichting te geven aan ouders afgewezen, omdat men niet alle ouders wil belasten met de criminele activiteiten van een kleine groep leerlingen. Dit uit angst voor stigmatisering van de school en een mogelijke toename van angst bij ouders. Ook door andere scholen wordt gesteld dat men dergelijke voorlichting binnen de school om deze reden niet wenselijk vindt.

Knelpunten

- Met name wat betreft voorlichting door de politie aan ouders heerst bij scholen angst voor stigmatisering van de school en onrust onder ouders.

3.7 Bestrijding van wapenbezit

In het convenant is afgesproken dat in het schooljaar 1995-1996 prioriteit gegeven wordt aan het terugdringen van wapenbezit. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is dit slechts met mate uitgevoerd.

Tabel 4 Aantal scholen waar prioriteit is gegeven aan terugdringen van wapenbezit

	aantal scholen	
	wel	niet
Dit schooljaar prioriteit gegeven aan het terugdringen van wapenbezit	4	12

Een minderheid van de scholen in West heeft inderdaad prioriteit aan het tegengaan van wapenbezit gegeven. Van de 12 scholen die aangeven geen extra aandacht aan het terugdringen van wapenbezit te hebben besteed geven drie scholen aan de noodzaak niet in te zien om dat men weinig merkt van wapenbezit bij leerlingen. Eveneens drie scholen geven aan dat grootscheepse controles in dit of voorgaande schooljaren weinig wapens opgeleverd hebben; op grond hiervan ziet men geen reden om het beleid aan te scherpen. Vier andere scholen geven aan dat tegengaan van wapenbezit standaard beleid is en dat men geen noodzaak ziet daar iets in te veranderen. Wanneer op deze scholen wapens aangetroffen worden worden deze geconfisceerd en worden de ouders geïnformeerd. Bijna alle scholen die aangeven geen prioriteit te hebben gegeven aan terugdringen van wapenbezit geven aan voorzichtig te zijn om te voorkomen dat met dergelijke acties de nadruk te veel komt te liggen op de criminele leerlingen. Men is bang hierdoor de angst bij de grote groep niet-criminele leerlingen te versterken.

Knelpunten

- De definitie van wat met name steekwapens zijn is moeilijk te maken. Een broodmes is geen verboden wapen, maar kan in een klas wel een bedreiging vormen. Daarnaast lopen met name op technische scholen leerlingen met (stanley)messen of beitels rond die ze inderdaad voor sommige lessen nodig hebben, maar die ook als wapen gebruikt zouden kunnen worden.
- Een ander probleem is wat je moet doen met meisjes die ter eigen bescherming een busje traangas bij zich hebben. Dit valt onder verboden wapenbezit, maar de argumenten van meisjes om een dergelijk verdedigingsmiddel bij zich te hebben zijn begrijpelijk.
- Extra aandacht voor wapenbezit zou het gevoel van onveiligheid binnen de school nog eens extra vergroten bij alle betrokkenen.

3.8 Algemene ervaringen convenant

De beoordeling van het convenant als geheel is bij de scholen overwegend positief. Er wordt een aantal redenen genoemd voor deze positieve beoordeling.

- Als voornaamste voordeel van het convenant worden de korte lijnen genoemd, zeker tussen politie en school. Contacten met de politie lopen via de contactpersonen daar, en zijn dus direct en snel te leggen.
- Het ontbreken van een formele overlegstructuur wordt door veel contactpersonen aangewezen als positief aspect van het convenant: het scholenconvenant kost geen extra overleg-tijd. Overleg met andere betrokkenen wordt door een minderheid gewenst geacht; de meeste respondenten geven aan al op allerlei gebieden te overleggen en op het gebied van veiligheid binnen school genoeg te hebben aan de (goede) politiecontacten.
- Doordat alle scholen in West het convenant ondertekend hebben, begint de angst voor verlies van het imago van de scholen te verminderen.
- Door de samenwerking tussen scholen en politie kan een blok gevormd worden richting leerlingen en ouders, waarbij duidelijk is dat er wel te praten valt maar dat de aanpak consequent is.
- Een contactpersoon constateert een duidelijke afname van het aantal incidenten binnen de school.

Naast de positieve aspecten wordt ook een aantal kanttekeningen geplaatst.

- Bij 5 scholen wordt genoemd dat men weigert alle ouders bij het begin van het schooljaar een overeenkomst voor te leggen of zelfs te laten

ondertekenen waarin een verbod op criminele activiteiten en/of wapenbezit is vastgelegd. Opvallend is dat men over een dergelijke overeenkomst spreekt als zou die in het kader van het convenant afgesproken zijn. In de uiteindelijke versie van het convenant is hier echter niets over opgenomen. Er wordt alleen aangegeven dat ook ouders op de hoogte gesteld moeten worden van de schoolregels en dus onder andere van de afspraak tussen school en politie dat altijd melding gedaan zal worden van (het vermoeden van) het vóórkomen van crimineel gedrag.

- 1 respondent geeft expliciet aan dat het formuleren van schoolregels een probleem is en 6 anderen zeggen dat men de voorkeur geeft aan algemene, positief gerichte omschrijvingen in plaats van het noemen van verboden. In feite gaat het al snel om een grote hoeveelheid negatief geformuleerde regels, die al met al bepaald niet de indruk wekken dat de school een veilige plaats is. En dat is toch het beeld dat scholen over willen brengen.
- 1 contactpersoon noemt het risico dat leerkrachten door het convenant harder gaan oordelen over leerlingen. Het convenant brengt de discussie over strafmaat op gang binnen de school, wat ertoe leidt dat sommige leraren wel erg alert reageren op mogelijke overtredingen van leerlingen.

Een aantal aspecten van veiligheid binnen de school wordt met het convenant in de huidige vorm niet aangepakt.

- Door 7 scholen wordt genoemd dat overlast door jongeren van buiten de school met het convenant niet of onvoldoende aangepakt wordt. Het gaat daarbij om jongeren die rond de school hangen, of binnen de school op zoek gaan naar vrienden/vriendinnen.
De nadruk die nu ligt op het voorkómen van schorsing en verwijdering beperkt volgens één respondent deze overlast wel doordat leerlingen meer binnen de scholen blijven. De overige contactpersonen geven aan eerder een toename dan een afname van deze vorm van overlast te zien.
- Hoewel mede door het convenant de openheid over onveiligheid binnen scholen toeneemt, rust er nog steeds een taboe op het erkennen dat er binnen de eigen school problemen op dit gebied zijn. Op basis hiervan geven contactpersonen van scholen aan weinig heil te verwachten van overleg tussen scholen: "ze zullen toch niet erkennen dat er binnen de eigen school problemen zijn dus dan valt er weinig uit te wisselen".
- Scholen beschikken niet altijd over voldoende financiële middelen om de gevraagde extra activiteiten in het kader van het convenant uit te voeren. Deze belasting ligt nu uitsluitend bij de scholen.
- Een knelpunt dat binnen het convenant niet kan worden opgelost hangt samen met het relatief hoge percentage allochtone leerlingen. Genoemd worden taalproblemen vooral in communicatie met ouders, cultuurverschillen als het gaat om straffen en invloed van ouders, niet erkennen van gezag van vrouwelijke leraren en verharding van de groep probleemleerlingen.
- De samenwerking met hulpverleningsinstellingen laat te wensen over. Met name informatie over delicten of achtergronden van jongeren wordt door hulpverleners zeer mondjesmaat uitgewisseld. Hierdoor wordt afstemming bemoeilijkt.

3.9 Behoeftte aan ondersteuning

De meeste contactpersonen van scholen geven aan geen behoefte aan verdere ondersteuning te hebben. Men is tevreden met de contacten met de politie, en heeft het gevoel met vragen met betrekking tot veiligheid wanneer nodig daar terecht te kunnen.

Bij drie scholen bestaat behoefte aan training van leerkrachten in het

omgaan met agressie. Ook geven 2 scholen aan dat ondersteuning bij voorlichting aan allochtone ouders welkom zou zijn. Het gaat daarbij dan zowel om informatie over de beste manier om deze groep ouders te bereiken als om voorlichtingsmateriaal in de eigen taal.

Twee scholen hebben behoefte aan financiële steun genoemd. Een van deze twee scholen gaf daarbij aan dat bij de huidige stand van zaken conciërges te duur zijn voor de school.

Tenslotte is een keer genoemd dat hulp bij het positief formuleren van schoolregels uitkomst zou bieden.

4 De activiteiten van de andere betrokken partijen

Naast de scholen is vooral de politie direct betrokken bij de uitvoering van het convenant. Daarnaast zijn leerplichtambtenaren, het Openbaar Ministerie, bureau halt en de stadsdelen en de centrale stad in meer of mindere mate betrokken.

4.1 De politie

De politie van district 6 is in de vorm van het tienerteam al langer bezig met het leggen van contacten met scholen. Door het convenant zijn de met een aantal scholen al bestaande contacten geïntensiveerd, en zijn contacten met andere scholen op gang gekomen.

Men heeft de indruk dat er meer incidenten gemeld worden door de scholen, en dat scholen minder terughoudend zijn in de samenwerking met de politie. De contactpersonen bij de politie proberen zo snel mogelijk te reageren op meldingen van scholen.

Belangrijk voordeel voor de politie van de toenemende bereidheid tot melden bij scholen is dat men eerder correctief op kan treden tegen jongeren.

Wat betreft het geven van voorlichting op scholen is voor de politie tijdgebrek een probleem. Als er door de politie voorlichting wordt gegeven, zijn de ervaringen positief zowel van de kant van ouders als van de kant van de scholen. Doordat alle scholen het convenant hebben ondertekend is dergelijke voorlichting binnen de school minder bedreigend; men krijgt niet meer meteen het stempel een 'onveilige' school te zijn.

Men is tevreden over de werking van het convenant, met name vanwege de toename van het aantal meldingen door scholen. De contacten met de scholen zijn over het algemeen positief, en zeker het tienerteam zou graag op de ingeslagen weg verder gaan.

Een aantal knelpunten worden wel genoemd.

- Veel steekwapens zijn niet wettelijk verboden. Dit bemoeilijkt het vergroten van veiligheid op scholen, doordat bijvoorbeeld het op zak hebben van een broodmes niet bij de wet verboden is maar in een classesituatie wel bedreigend kan zijn.
Daarnaast is zeker op technische scholen niet altijd duidelijk in hoeverre gereedschap meegedragen wordt als steekwapen of als werktuig. Met name de echt problematische jongeren zijn op de hoogte van deze wettelijke beperking en kunnen daar gebruik van maken door te weigeren hun wapens af te geven.
- Over het belang van een uniforme afhandeling van delicten zijn de meningen binnen de politie verdeeld. Een gesprekspartner van de politie gaf aan dat de kracht van met name het tienerteam lag in de individuele afhandeling, zodat ingespeeld kan worden op de problematiek van de betreffende jongeren. Een andere politiefunctionaris gaf daarentegen aan dat het convenant meer effect zou hebben als delicten uniform afgehandeld worden.
- De medewerking van hulpverleningsinstellingen laat te wensen over. Hulpverleners hechten soms (te) veel belang aan geheimhouding, waardoor waardevolle informatie niet of te laat beschikbaar komt. Dit verhindert soms een voor de betreffende jongeren optimale afhandeling van zaken.
- Binnen de politie-organisatie zijn plannen om de mogelijkheid om aparte teams als het tienerteam langdurig te formeren sterk te beperken.

De medewerkers van het tienerteam waren tot nu toe langdurig gedetacheerd vanuit de wijkteams. Daarbij werken de medewerkers van het tienerteam nu zo veel mogelijk overdag, zodat zij optimaal bereikbaar zijn voor scholen en jongeren. Het systeem van langdurige detachementen wordt vanaf 1 augustus 1996 echter onmogelijk waardoor het tienerteam in de huidige vorm opgeheven zou (moeten) worden.

De nu geformuleerde plannen betekenen dat er geen vaste contactpersonen voor scholen kunnen meer worden aangewezen, omdat het team elk half jaar (of elke 9 maanden) van samenstelling zouden gaan wisselen. Bovendien zouden in de nieuwe vorm de politie-functionarissen ook de gewone wisseldiensten moeten draaien, wat de bereikbaarheid niet ten goede zou komen.

4.2 Leerplichtambtenaren

De leerplichtambtenaren zijn niet direct betrokken bij de uitvoering van het convenant. Wel worden zij ingeschakeld bij problemen rond herplaatsing van leerlingen die (bijvoorbeeld vanwege incidenten) niet meer op school te handhaven zijn. Ook worden zij geconfronteerd met de gevolgen van onveiligheid, in de vorm van leerlingen die verzuimen of wapens dragen omdat ze zich bedreigd voelen door medeleerlingen. Deze activiteiten vormen onderdeel van hun gewone takenpakket, en vloeien niet voort uit het convenant.

Het convenant levert volgens de betrokken leerplichtambtenaren zeker een bijdrage aan het vergroten van veiligheid op scholen. Met name doordat scholen nu vaker incidenten melden en omdat het taboe op de erkenning van het probleem doorbroken is. Toch speelt angst voor een slechte naam en stigmatisering van de school nog wel een belangrijke rol. Door twee van de vier leerplichtambtenaren wordt dan ook aangegeven dat veel scholen de omvang van het probleem nog steeds onderschatten of niet willen erkennen.

Drie van de vier leerplichtambtenaren hebben de indruk dat de scholen bij incidenten vaker de politie inschakelen. Voor deze toename zijn vooral de vaste contactpersonen bij de politie doorslaggevend. Gezien de moeite die scholen hebben met het erkennen dat er problemen op het gebied van veiligheid zijn, is een vertrouwensrelatie nodig die alleen kan ontstaan op basis van regelmatige contacten.

Knelpunten

- Er zou meer informatie aan jongeren gegeven moeten worden over wat crimineel of grensoverschrijdend gedrag is en wat de consequenties ervan zijn. In dat kader zou aandacht besteed moeten worden aan de juridische maar zeker ook aan de maatschappelijke gevolgen. Jongeren moeten weten wat ze aanrichten, zowel bij zichzelf als bij anderen. Voorlichting door ervaringsdeskundigen zoals (ex-)delinquenten en door agenten in uniform maakt zeker bij jongeren veel indruk.
- Er zou harder opgetreden moeten worden tegen wapenbezit op scholen. Nu voelen te veel leerlingen zich onveilig binnen hun eigen school. Scholen die stellen dat het probleem bij hen niet of nauwelijks speelt onderschatten de zaak.
- Er moet aandacht zijn voor de reden waarom een jongere een overtreding begaat. Zo gaan bijvoorbeeld gepeste jongeren soms over tot het dragen van een wapen om zich te verdedigen. In een dergelijk geval moet er meer gebeuren dan alleen het bestraffen van die jongere voor verboden wapenbezit.

- Zeker na incidenten waarbij messen gebruikt zijn, is herplaatsing van leerlingen moeilijk. Scholen zijn zeer terughoudend met het overnemen van dergelijke leerlingen.

4.3 Andere betrokkenen

Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie is slechts zijdelings betrokken bij het convenant. Men heeft toestemming gegeven zaken die binnen de halt-criteria vallen direct door te verwijzen naar bureau Halt. Dat betekent dat de politie per zaak hiervoor geen toestemming hoeft te vragen en leerlingen sneller doorverwezen worden. De verdere afhandeling gaat dus bij positief verloop buiten het OM om. Als de leerling zich zou onttrekken aan de afwikkeling heeft het OM de toezegging gedaan deze zaken met voorrang af te handelen. In de praktijk is de voorrangs-behandeling nog niet nodig geweest.

Positief aspect van het convenant is dat scholen nu vaker de politie inschakelen, waardoor jongeren sneller merken dat zij bij delicten in overtreding zijn. Ook bestaat de indruk dat belangrijk is dat alle scholen in het gebied het convenant hebben ondertekend, omdat hiermee angst voor verlies van goede naam minder groot is geworden.

Halt

In het kader van het convenant kan in Amsterdam West bij wijze van pilot verboden wapenbezit via Bureau Halt bestraft worden. Tot eind maart heeft Halt in dit kader zeven zaken ontvangen. Deze zeven scholieren hebben hun taakstraf alle zeven binnen hun scholen uitgevoerd. Opvallend is dat door slechts één school is aangegeven dat men ervaring heeft met de Halt-afdoening binnen de school. De ervaring van deze school was positief, zowel wat betreft de contacten met Halt als wat betreft de afhandeling van de taakstraf.

Opvallend is voorts dat Halt merkt dat er door heel Amsterdam meer zaken binnenkomen na meldingen door scholen. Deze ontwikkeling beperkt zich dus niet alleen tot Amsterdam West. Inschatting van de geïnterviewde Halt-medewerker is dat het Scholenconvenant West een uitstralingseffect naar heel Amsterdam kan hebben.

Centrale stad

De centrale stad is betrokken geweest bij de opstelling van het convenant. Men heeft de initiatieven met betrekking tot de toenemende onveiligheid op scholen gebundeld, wat resulteerde in het opzetten van het scholenconvenant. In dat kader is bijvoorbeeld de tekst van het convenant op juridische aspecten nagetrokken.

Bij de uitvoering van het convenant is er geen betrokkenheid vanuit de centrale stad. Bij de overige actoren is geen behoefte aan verdere activiteiten vanuit de centrale stad genoemd. Wel is er door twee contactpersonen van scholen genoemd dat men behoefte heeft aan financiële steun bij het vergroten van de veiligheid.

Stadsdelen

De leerplichtambtenaren zijn binnen de stadsdelen de contactpersonen. Zij geven aan naast hun gewone taken geen extra activiteiten te ondernemen in het kader van het convenant. Ook wordt er door de stadsdelen niet meer aandacht aan veiligheid op scholen besteed dan voorheen.

Vanuit de scholen en de politie is nauwelijks behoefte aan meer contact met de stadsdelen. Drie scholen geven aan dat de ervaringen in het verleden met de stadsdelen zo weinig resultaat opleverden dat men aan verdere contacten geen behoefte heeft.

Een aantal scholen geeft aan overleg over overlast in de omgeving van de school wel zinnig te vinden. Het gaat dan zowel om overlast bij de school door rondhangende jongeren als overlast bij omwonenden. De enige actie die door een school gemeld werd op dit gebied betrof echter het aanbod van een stadsdeel verhuizing van scholen naar andere stadsdelen financieel te willen ondersteunen.

Er is volgens een aantal scholen meer aandacht nodig voor faciliteiten voor jongeren in West, maar deze aandacht krijgt bij de stadsdelen slechts langzaam vorm.

5 Mogelijkheden voor vaststellen van de resultaten

Om de resultaten van het scholenconvenant vast te kunnen stellen is het belangrijk gegevens bij te houden inzake overlast, vandalisme en crimineel gedrag. Bij de scholen, politie en leerplichtambtenaren is geïnventariseerd in hoeverre zij nu incidenten registreren, en in hoeverre zij (of hun organisatie) bereid zijn deze gegevens beschikbaar te stellen voor evaluatie.

5.1 Huidige stand van zaken registratie

Binnen scholen is de registratie van incidenten uitermate divers, zoals blijkt uit onderstaand overzicht:

Tabel 5 Stand van zaken met betrekking tot registratie van incidenten binnen scholen

	aantal
registratie van ernstige incidenten in centraal systeem	4
registratie in leerlingdossiers	8
niet of nauwelijks registratie	4

Bij de helft van de scholen staat de informatie in afzonderlijke leerlingdossiers, of houdt de schoolleiding een minimale registratie bij. Slechts vier scholen registreren redelijk systematisch alle ernstige incidenten. Bij nog eens vier scholen wordt geen registratie van incidenten bijgehouden of houdt de contactpersoon hoogstens een mentaal turflijstje bij. Bij drie van deze scholen wordt wel aangegeven dat registratie zinnig zou kunnen zijn. Eén school geeft aan bewust geen registratie te willen. Dit zou de angst bij de daar mee belaste medewerker en wellicht ook anderen alleen maar vergroten. Binnen deze school probeert men ook incidenten zo min mogelijk openbaar te maken, alweer om de angst onder met name medewerkers te beperken.

De politie registreert de gemelde incidenten bij scholen wel, maar veel delicten waar scholen mee geconfronteerd worden vallen in de categorie 'overige incidenten'. Dat betekent dat slechts een grof overzicht van de gemelde delicten bestaat.

Leerplichtambtenaren registreren verzuim en schooluitval wanneer zij daarbij ingeschakeld worden. Momenteel vindt geen standaardregistratie plaats. In het kader van het Schakelpunt West wordt dit jaar gestart met een standaardregistratie van onder andere schorsing en schoolverzuim.

5.2 Mogelijkheden voor registratie/onderzoek binnen scholen

Extra registratie van incidenten binnen scholen is met mate mogelijk, hoewel men niet enthousiast is gezien de hoeveelheid extra werk die dit met zich mee zou brengen. 1 contactpersoon merkte op wel mee te willen werken aan evaluatieonderzoek als daartegenover extra middelen of mogelijkheden voor de school stonden.

Naast incidentregistratie op scholen kan ook gedacht worden aan het

onderzoeken van het schoolklimaat door middel van korte vragenlijsten (veiligheidsthermometer).

Scholen zijn hiertoe in principe wel bereid op voorwaarde dat men zeer tijdig op de hoogte gesteld wordt (2 tot 3 maanden van te voren) en invloed heeft op de gestelde vragen. Er is huiver om al te expliciet het accent te leggen op onveiligheid, omdat men juist probeert leerlingen zich veilig te laten voelen. Belangrijke ingang kan zijn: "Wij hebben de indruk dat het op onze school redelijk veilig voelt, maar we willen graag weten of dat nou inderdaad zo is".

Ook moet de hoeveelheid extra werk voor de scholen zelf beperkt blijven. Waar mogelijk zouden de evaluatieve activiteiten in het kader van lessen plaats moeten vinden, bijvoorbeeld mentorklassen of lessen maatschappij-leer. Als tijdig medewerking gevraagd wordt kan een voor de school positieve invulling gegeven worden.

Zeer belangrijk is last but not least de garantie dat de gegevens niet herleidbaar zullen zijn. Zowel voor individuele leerlingen als voor scholen is anonimiteit zeer belangrijk. Om de anonimiteit te vergroten is bovendien belangrijk dat een groot deel van de scholen in West meedoen. Alleen dan voorkomt men de zo gevreesde stigmatisering van de afzonderlijke scholen.

5.3 Mogelijkheden bij politie en leerplichtambtenaren

Onduidelijk is in hoeverre de politie bereid is de registratie inhoudelijk aan te scherpen. Wel kunnen de geregistreerde gegevens gebruikt worden voor evaluatieonderzoek. Het zou mogelijk zijn om een overzicht van de incidenten per school te maken, hoewel daarbij dan wel de privacy van de afzonderlijke scholen gewaarborgd moet worden.

De leerplichtambtenaren in West gaan een start maken met een standaard-registratie, die de komende 1 of 2 jaar ingevoerd moet worden. Vermoedelijk is dit dus te laat om voor evaluatiedoeleinden van deze registratie gebruik te maken.